

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Excluditur etiam à Deo compositio rationis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

Theologi cum S. Thoma 3. parte, quaest. 2. art. 4. personam Christi ex personalitate Verbi Divini, & humanitate assumpta, esse compositam, ut in Traclatu de Incarnatione latius exponemus.

Disp. 6.
art. 2.

§. III.

Excluditur etiam a Deo compositio rationis.

12. **D**ico tertiò ; In Deo non esse compositionem rationis ex genere & differentia. Ita D. Thomas hic art. 5. 1. cont. Gent. cap. 25. & de ente & essentia cap. 6. ubi variis rationibus hanc veritatem demonstrat.

Prima est, Deus est actus purus : Ergo non componitur ex genere & differentia. Probatur Consequenter : genus dicit potentiam perfectibilem per differentiam : Ergo si Deus sit actus purus, non potest componi ex genere & differentia ; nam purus actus, nullam debet habere potentiam potentia.

Dicitur cum Nominalibus : Actum purum excludere solum a se potentiam realem, non autem potentiam rationis, qualis est illa quae generi in comparatione ad differentias competit.

Sed contra ; licet haec compositio sit rationis, debet tamen habere fundamentum ex parte rei cognitae, cum non sit compositio rationis ratiocinantis, sed ratiocinatae ; & cum intellectus noster non fundet ad libitum in aliqua re, conceptum generis & differentia : Sed fundamentum gradus generici est potentialitas quae reperitur in natura quae denominatur genus : Ergo ut aliqua natura componatur ex genere & differentia, debet habere aliquid potentialitatis, & aliquid actualitatis, quod actui puro repugnat.

13. **S**ecunda ratio : Si Deus componeretur ex genere & differentia, vel illud genus ex quo componeretur, & in quo cum rebus creatis univocè conveniret, esset ens, vel substantia ? Neutrum dici potest : Ergo Deus non componitur ex genere & differentia. Minor probatur quantum ad utramque partem : Et primo quod non possit esse ens : tum quia, ut suppono ex Metaphysica, ens non est univocum, sed analogum ad Deum & creaturas. Tum etiam, quia genus debet esse extra suas differentias : ens autem, cum sit transcendens, in omnibus formalitatibus & differentiis rerum includitur. Quod verò non possit esse substantia, sic ostenditur. Supremum genus praedicamenti substantiae, est illud cui competit aptitudinaliter tantum, seu radicaliter esse per se ; & cui convenit secundario tanquam proprietas, subsistere accidentibus, & esse subiectum contrariorum : At Deus, cum sit suum esse per se subsistens, non potest habere hanc perfectitatem aptitudinalem, seu radicalem ; sed tantum actualem & exercitam ; & cum sit immutabilis, non potest subsistere alicui accidenti, nec esse subiectum contrariorum : Ergo substantia non potest esse genus ex quo Deus componatur, & in quo cum rebus creatis univocè conveniat.

14. **T**ertia ratio sumitur ex infinitate Dei, & potest sic formari. Impossibile est quod essentia simpliciter & in genere entis infinita, constet genere & differentia : Sed essentia divina est simpliciter & in genere entis infinita : Ergo non potest constare genere & differentia. Minor patet, Major probatur. Impossibile est id quod est infinitum in aliquo ordine, constare ex duabus rationibus, in eodem ordine finitis & limitatis : Sed genus & differentia sunt quid finitum & limita-

Atum in ratione entis : Ergo impossibile est quod essentia infinita constet genere & differentia. Major est evidens, quia ex rationibus finitis, nihil nisi finitum fieri potest. Minor probatur : Genus & differentia, se invicem excludunt in suis conceptibus : Ergo conceptus differentiae, non includit rationem entis, quam continet conceptus generis, nec e converso, genus rationem entis, quam continet differentia : Ergo qualibet ex istis duabus rationibus, est finita & limitata perfectionis in ratione entis, & non infinita, cum infinitum in quolibet genere, omnes illius perfectiones includat.

B Confirmatur & magis illustratur haec ratio. Genus & differentia sunt partes metaphysicae, speciem componentes, & sese mutuo excludentes : genus enim in suo conceptu non includit etiam implicite differentiam, nec differentia genus : Sed impossibile est in ente infinito dari duas rationes, aut perfectiones, se invicem excludentes, & quarum una, implicite saltem, non includatur in alia : Ergo impossibile est, in ente infinito dari compositionem ex genere & differentia. Major constat, Minor verò probatur. Impossibile est in ente infinito dari aliquam rationem vel perfectionem, quae in suo conceptu aliquid imperfectionis includat, aliàs illud non esset infinite perfectum ; Sed illa perfectio quae a suo conceptu aliam excludit, aliquam imperfectionem importat, nam excludere a se aliquam perfectionem, imperfectio est : Ergo repugnat in ente infinito dari aliquam perfectionem, quae a suo conceptu aliam excludat, eamque implicite saltem non includat.

C Confirmatur amplius : Sicut repugnat aliquam lineam esse infinitam, si sit terminata propriis terminis, scilicet punctis ; ita implicat aliquam substantiam esse in genere entis infinitam, si sit terminata propriis terminis essentiae : Sed termini essentiae sunt genus & differentia : Ergo implicat aliquam substantiam infinitam constare genere & differentia.

D Quarta ratio : Illud omne quod constat genere & differentia, debet habere existentiam a sua essentia distinctam : Sed Deus, cum sit actus purus, & per se existens, non habet existentiam a sua essentia distinctam : Ergo non componitur ex genere & differentia. Minor constat, Major probatur. Ut enim docent Caietanus de ente & essentia cap. 6. & Ferrariensis 2. contra Gentes cap. 95. fundamentum compositionis ex genere & differentia, in substantiis spiritualibus, est distinctio essentiae ab existentia : quia cum essentia importet ordinem ad existentiam, sicut potentia ad actum, penes majorem, vel minorem elongationem ab existentia, possunt in ipsa essentia concipi gradus magis & minus potentiales, ex quibus qui propinquior est existentiae, se habet respectu remotioris, ut actualis ad potentialem, & ut differentialis ad genericum. Unde substantia spiritualis ex genere & differentia constans, necessario debet habere essentiam ab existentia distinctam, ut in ea aliquid magis propinquum, & aliud magis elongatum ab existentia concipi possit. Ad cuius rationis efficaciam, Ferrariensis existimat sufficere quod esse distinguatur ratione ab essentia : Caietanus verò & alij Thomistae, probabilius sentiunt, D. Thomam aliquid amplius velle, & intendere, quod in re composita ex genere & differentia, existentia debet realiter ab essentia distingui.

554

15. Dices: Inter attributa divina & essentiam, datur distinctio rationis cum fundamento in re, ut supra ostendimus contra Nominales: Ergo & compositio rationis, qualis est compositio ex genere & differentia. Consequentia patet, tum ex paritate rationis, tum etiam quia ad compositionem rationis sufficit sola distinctio rationis inter extrema quae per intellectum uniantur.

Respondeo primò, distinguendo Antecedens: Inter attributa divina & essentiam, datur distinctio rationis, per modum quoddam essentiae, nego Antecedens: per modum expliciti & impliciti, concedo Antecedens, & nego Consequentiam: nam ad compositionem ex genere & differentia, requiritur distinctio rationis per modum excludentis & exclusi, cum gradus genericus à suo conceptu excludat differentialem, nec in eo implicitè includatur.

Respondeo secundò, dato Antecedente, negando consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia distinctio rationis attributorum ab essentia, fundatur in eminentia divinae naturae, quae licet sit in se simplicissima, est tamen virtualiter multiplex, ut in praecedenti disputatione exposuimus: compositio verò ex genere & differentia, fundatur in potentialitate & actualitate, vel in compositione ex essentia & existentia, quae repugnant actui puro, & enti per essentiam.

ARTICVLVS II.

De Perfectione Dei.

Ad questionem 4. Divi Thomae.

HActenus sculptoris munere functus sum, tollendo à divino & increato esse defectus creaturarum qui obscurare vel impedire poterant divinae formae & pulchritudinis aspectum: nunc a pictoris artem me converto, ut sicut ille, superinductis tabulae variis colorum lineamentis, imaginem effingit; ita attribuendo Deo rerum omnium perfectiones, pulcherrimam & ornatissimam divinitatis formam, rudi saltem penicillo depingam. Sicut fecit Sponsa in Canticis, ubi adjurata à sodalibus, ut qualis esset dilectus ejus enarraret: *Dilectus meus* (inquit) *candidus & rubicundus, electus ex milibus, caput ejus aurum optimum, coma eius sicut elata palmarum, nigra quasi corvus, &c.* Denique ut sponsi pulchritudinem describat, non singulorum hominum, sed totius universi perfectiones recenset; ut significet in Deo creaturarum omnium perfectiones eminentissimo modo praexistere, quod §. sequenti demonstrabimus.

§. I.

Demonstratur Deum esse summè perfectum, & in eo perfectiones omnium rerum contineri.

17. Dico primò, rerum omnium perfectiones esse in Deo, ac proinde illum esse summè & infinitè perfectum.

Probatur primò ex Scriptura, & Sanctis Patribus: dicitur enim Psalmo 49. *Pulchritudo agri mecum est*: quae verba expendens Augustinus ibidem, subdit: *Quid enim cum illo non est? cum illo ager, cum illo species terra, cum illo species caeli, cum illo omnia volatilia, quia ipse omnia.* Item Exodi 3, Deus plenitudinem essendi sibi tribuit, his verbis: *Ego sum qui sum, & qui est mi-*

A *si me ad vos.* Er. cap. 33. cum Moyses ab illo petiisset, ut sibi ostenderet omnem gloriam suam, respondit, *Ostendam tibi omne bonum*, per hoc aperte indicans, omnem bonitatem & perfectionem, in ipso perfectissimo modo contineri. Quod etiam testatur nomen יהוה, quod interpretatur unus & omnia, & derivatur à radice Hebraica יהי Haiab, quae significat ipsum esse, seu ipsam essendi plenitudinem, ut supra annotavimus: unde à Nazianzeno Deus, *יהוה est totus*, id est pelagus quoddam essentiae, immensum, & infinitum; & à Trimegisto, *Res rerum omnium universitas* appellatur. Et similiter Graeci, illum τὸ πᾶν, id est univesum, nominaverunt, ut significarent in illo omnia eminentissimo & perfectissimo modo contineri. Unde in oraculo illo, *Magnus Pan mortuus est*, cujus meminit Plutarchus in libro de Oraculorum defectu: Christus vocatur *Magnus Pan*; quia est omnium dominus, & universa in se continet. Et si alij aliter illum intelligant. Eodem iuxta multorum interpretationem pertinet illud quod Deus dixit Moyli Exodi 33. *Ego ostendam omne bonum tibi*, nimirum quia in Deo sunt omnia, perfectissimo & eminentissimo modo. Unde egregiè Nazianzenus in quodam carmine.

In te omnia permanent, ad te confestim festinant omnia,

Tu omnium finis, tu unus, & omnia, & nihil rerum,

Cum neque unum sis, neque omnia, quem te appellem,

Qui solus innominabilis, & omninomius?

Quos versus sic exponit Lessius libro 1. de perfectionibus divinis cap. 1. dicitur esse omnia, quia omnia in ipso continentur, ita ut sit omnia formaliter, vel eminenter. Dicitur esse nihil rerum, quia est supra omnia quae à nobis concipi possunt. Simili modo dicitur innominabilis, & omninomius; Et si enim pluribus nominibus appellatur, ut à nobis aliquo modo concipi possit; nullum tamen nomen, nullaque nostra conceptio, illum exprimere potest, prout est in seipso: juxta illud ejusdem Nazianzeni oratione de fide, quae est 49. *Certe hoc Deus est, quod cum dicitur, non potest dici: cum aestimatur, non potest aestimari; cum definitur, ipsa definitione crescit.*

Probatur insuper conclusio rationibus D. Thomae hic art. 1. & 2. & primo contra Gentes cap. 28. & 38. & lib. 2. cap. 2. Prima potest sic proponi. Deus est ipsum esse per se subsistens, & per essentiam: Ergo omnes rerum perfectiones in se continet. Consequentia probatur: Omnis perfectio petitur penes aliquod esse; iustitia enim dat esse iustum, potentia esse potentem, sapientia esse sapientem: Ergo ubi erit tota plenitudo essendi, & totius esse latitudo, ibi etiam erit omnis perfectio. Unde egregiè Bernardus de Deo percontatur, ac sibi ipse responderet: *Quis est? Non sane occurrit melius quam qui est. Hoc ipse de se voluit responderi, hoc docuit dicente Moyse ad populum, ipso quidem injungente, Qui est misit me ad vos. Merito quidem. Nil competentius aeternitati, quae Deus est. Si bonum, si magnam, si beatum, si sapientem, vel quidquid tale de Deo dixeris, in hoc verbo instauratur, quod est, est. Nempe hoc est ei esse, quod haec omnia esse. Si centum talia addas, non recessisti ab esse. Si ea dixeris, nihil addidisti: Si non dixeris, nihil minuisi. Si vidisti hoc tam singulare, tam summum esse, nonne in comparatione huius quidquid hoc*

Orat. in Natalitia.

18.

Lib. 1. de Conscientia, cap. 6.